

ΝΟΥΜΑΞ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Δ'. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 29 του Οκτώβρη 1906 | ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 219

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

Δ. Π. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ. 'Εθνικά σχολεία και Νόμοι.

ΝΙΚΟΣ ΒΕΗΣ. 'Ονειρογράμματα από τους Κορυφούς.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. 'Αγαπόντας (δήγημα).

ΜΙΧ. ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ. Οι άπεργίες. ΕΝΑΣ ΠΡΙΓΚΗΠΙΚΟΣ. Μέγας πατριώτης πού τὰ εθυσίασε όλα.

Α. Ε. 'Η χαμένη χαρά. ΤΟ «ΑΝΕΧΤΙΜΗΤΟ». Γράμματα τῶν κ. κ. Πάλλη και Βελέη.

Σ. ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΣ. 'Η απόφαση τοῦ Δία. ΟΣΣΙΑΝ. 'Η άρπαγή τῆς Ουαϊόνας.

Η ΛΑ-Ι-ΚΗ ΧΗΜΕΙΑ. (Γράμμα τοῦ κ. Ο. Ρουσοπούλου).

ΠΙΕΡ ΛΟΤΙ. Τὰ τελευταία μου κνήμια. ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Τάνταλος, Δέαντρος Παλαμῆς, Ρήγας Γκόλφης, Ν. Ζαχαρίας.

Δ Π. Τ. Φαινόμενα και Προάματα (Ρωμοί κ' Αρβανίτες—Φτερωτός συβολογράφος—Τροχοφόρα μαρμανιόλια—Νέα από τῆ Βουργαρία—Οί πατριώτες τῶ φονιδῶν).

ΜΕ ΤΗΝ ΤΣΙΠΙΔΑ—Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΑΘΜΑΔΙΑΤΙΚΟ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΕΘΝΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΕΘΝΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ

Στό περασμένο φύλλο τοῦ «Νουμαξ» ὁ κ. Ξενοπούλος μᾶς ξηγᾶει πῶς τό κλασσικό δασκάλεια ἀρχίζει στόν τρισευτυχισμένο τόπο μας ἀμέσως ἀπό τό Νηπιαγωγείο, και πῶς εἶναι καιρός πιά ὁ «Νουμαξ», πού φρόντισε γι' ἀρραβητάρι, νά φροντίσει και γιά ἕνα σχολάκι. Γιατί, λέει, γιά σχολεῖο εἶναι ἴσως ἀκόμα νωρίς.

'Ακόμα νωρίς; Τάχ νά ξέρε; ὁ κ. Ξενοπούλος πῶς κάθε μέρα πού περνᾶ με τό σημερινό εκπαιδευτικό σύστημα, εἶναι και μιᾶ ἁμαρτία, κ' ἕνα ἔγκλημα πού κάνει τό 'Εθνος στόν ἑαυτό του; Νωρίς ἀκόμα γιά νά λευτερώσουμε τὰ πικιδιά ἀπ' τὰ μυαλοσκοτωτήρια; Νωρίς ἀκόμα γιά νά πατήσουμε τό μιστριωτοθρεμένο δασκαλῆκι, πού κατάντησε ὅλους τοὺς σημερινούς νιούς, ὅλους τοὺς αὐριανούς πολίτες, νεροδυσιασμένα και κλασσικοποιημένα μυαλά; Νωρίς ἀκόμα, σέ τέτιες στιγμές πού φανερά ξεσπάει τό πολύχρονο κρυφοδύλεμα τοῦ δασκάλικου σαρκιού σέ κάθε λογῆς ἔθνικα μουντζουρώματα; Τοῦ κ. Ξενοπούλου τίς τέτιες ἐπιφύλαξεις δέν μπορῶ νά τίς νοιώσω, ἐξόν ἄ θέλει νά πει μ' αὐτό πῶς ἴσως ἀκόμα εἶναι νωρίς γιά τῆ σκοτισμένη κοινή γνώμη, και γιά τῆ ἀμυαλή τρανή και πίσσημη Παιδεία.

Μά ὅσο κι' ἄ δέν εἶναι νωρίς, ὅσο κι' ἄν εἶναι ἕνα ἀληθινό ἔθνικό σχολεῖο πρῶμα τῆς πρῆτης ἀνάγκης στοὺς σημερινούς καιρούς, ἀκόμα κ' ἕνα Νηπιαγωγείο, τέτιο πού λαχταρᾷ ὁ κ. Ξενοπούλος,

ὅμως γιά τόν τόπο μας εἶναι γραφτό νάν τοῦ μείνει σάν ἕνα ὄνειρο. Δέν μπορεῖ σήμερα κανένας στήν 'Αθήνα—κι' ἀνάλογα βέβαια σ' ὅλη τῆν 'Ελλάδα—νά φτιασει ἀληθινό ἔθνικό σχολεῖο πού μέσα νά μαθαίνει στά παιδιὰ τῆ φυσική τους γλώσσα, και κείνα τὰ γράμματα και κείνα τὰ μαθήματα πού θάν τοὺς χρειαστοῦνε γιά τόν κατοπινό βίο τους, τόν πραχτικό, τό λεύτερο, τό βίο πού σέ φέρνει ἀλάργα ἀπό κάθε θεσοκυνήγημα, μᾶ σιμὰ στή δουλειὰ τῆ μοναχῆ σῶστρα κι' ἀνυψώτρα τῶν ἔθνῶνε.

Αἰτία τῆς τέτιας καταντίας μας εἶναι τό Πολίτευμα κ' οἱ Νόμοι, αὐτὰ τὰ δύο πού ὅσο λεύτερα κι' ἄν τὰ νομίζουμε πῶς εἶναι, ὅμως στό ζήτημα τοῦτο, καθῶς και σέ κάθε ζήτημα πού δέν ἔπρεπε, εἶναι σωστά στοιχεῖα σκλαβιάς και κακοροζικιάς. Τό Σύνταγμα τοῦ 1864 στό 16 ἄρθρο λέει πῶς καθένας ἔχει τό δικαίωμα νά συσταίνει ἰδιωτικά σχολεῖα δίχως ὅμως νά ξεφεύγει ἀπ' τοὺς νόμους πού ἔχει ψηφίσει τό Κράτος. Κ' οἱ νόμοι αὐτοί τί λένε; Λένε, πῶς γιά ν' ἀνοίξεις σχολεῖο, πρέπει πρῶτα νά πάρεις ἄδεια. Πῶς θάχεις ἀποπάνου ἀπ' τό κεφάλι σου τῆν ἐπιτήρηση τῆς 'Αρχῆς, πῶς πρέπει νά κάνεις τὰ ἴδια μαθήματα πού ὀρίζει τό 'Υπουργεῖο γιά τὰ δημόσια σχολεῖα, και πῶς πρέπει νάχεις μέσα τὰ «ἐγκριμένα» βιβλία, δηλαδή τίς ἀττικῆς γραμματικῆς, και τίς ἄλλες τέτιες φυλλάδες πού τυπῶνε σήμερα τό δασκαλολόι.

Νά, κ' οἱ διάτες μιὰ μιὰ. 'Ο Νόμος τοῦ 1834 ἀπερὶ δημοτικῶν σχολειῶν ὀρίζει στό ἄρθρο 60 πῶς γιά ν' ἀνοίξεις σχολεῖο γιά τὰ πρῶτα γράμματα, αὐτό πού λέμε ἐδῶ στήν 'Ελλάδα δημοτικό σχολεῖο, χρειάζεται ἄδεια παρμένη ἀπό τό 'Υπουργεῖο τῆς Παιδείας, ἀφοῦ πρῶτα ἀγνωμοδοτήσει ὁ Νομάρχης ἀπερὶ τῆς ἠθικότητος και ἰκανότητος τοῦ συνιστάντος. Κ' ἄν κανένας ἀνοίξει τό σχολεῖο δίχως τῆν τέτια ἄδεια τιμωριέται κατὰ τό 532 ἄρθρο τοῦ Ποινικοῦ Νόμου, ἀπ' τό Πταισματοδικεῖο. Δέ φτάνει αὐτό μονάχα, μᾶ οἱ δασκάλιοι πού θάναί μέσα πρέπει νά εἶναι κατὰ τό νόμο αὐτόνε (ἄρθρο 61) ἀπό κείνους πού ξεφουρνίζουνε τὰ καμαρωμένα μας Διδασκαλεῖα. Δηλαδή ἀναγνωρισμένοι ἀπό τό Κράτος. Μ' ἄλλα λόγια ἀπικιδάγωγοι, ἀμίλουντες τῆν ἑλληνίζουσαν και τὰ τέτια.

Μέσ' στό σχολεῖο πρέπει νά βάλῃς τὰ μαθήματα πού ὀρίζει ὁ ἴδιος νόμος ἕνα ἕνα στό ἄρθρο 1, δίχως νά μπορεῖς νά ξεφύγεις σ' αὐτό οὔτε τρίχα, και καθῶς λέει και τό ἄρθρο 63 ἀχρεωστεῖς νά ὑπόκησαι εἰς τὰς γενικάς περὶ σχολειῶν διατάξεις και ὀδηγίας. Εἶναι ἀλήθεια πῶς τὰ μαθήματα πού ἀναφέρονται στό ἄρθρο 1 τοῦ νόμου τοῦ 34 ἔχουνε κάπως ἀλλάχτει ἀπό νεώτερους νόμους, μᾶ δέ μπορέσανε ποτέ νά σταθοῦνε μακριὰ ἀπ' τὰ βαλτονέρια τῆς καθαρευουάνικης σκέψης.

'Αν ἀνεβοῦμε τώρα στά 'Ελληνικά σχολεῖα και στά Γυμνάσια, βλέπουμε τὰ ἴδια και χειρότερα. 'Ο Νόμος τοῦ 1836 ἀπερὶ τοῦ κανονισμοῦ τῶν 'Ελλ. Σχολειῶν και Γυμνασίων λέει στό ἄρθρο 115 πῶς ἄν τύχει και θελήσεις ν' ἀνοίξεις δικὰ σου τέτια σχολεῖα ἀδ ὀργανισμός αὐτῶν χρεωστεῖ νά εἶναι κατὰ πάντα ὁμοίμορφος με τῶν τῶν ἑλλ. σχολειῶν τοῦ κράτους, και τόν τῶν ἀντιστοιχουσῶν τάξεων τοῦ γυμνασίου, τόσον ὡς πρὸς τόν ἀριθμόν, ὅσον και τὰς ἀπαιτουμένας ἀπ' αὐτόν ἰδιότητας και πρὸς τῆν διάταξιν τῶν μαθημάτων και τῶν διδακτικῶν βιβλίων. Κ' ἐδῶ πάλι χρειάζεται ἡ ἄδεια τοῦ 'Υπουργεῖο τῆς Παιδείας «διδομένη ἀφοῦ ἐρωτηθῆ ἡ ἀστυνομική ἀρχή, και ἀκουσθῆ ἡ γνώμη τοῦ ἀνήκοντος γυμνασιάρχου εἰς τόν ὅποιον θέλει ἀνατίθεισθαι ἡ ἄμεσος ἐπιτήρησης». ('Αρθρο 116). Κι' ὄχι μονάχα αὐτὰ μᾶ κατὰ τό Διάταγμα τῆς 11 τοῦ Μᾶη 1884 ἄρθρο 45, πρὶν τό ἰδιωτικό σχολεῖο κάμει ἐξέταση, πρέπει νά στέλνει στό γυμνασιάρχη πού τό ἐπιτηρεῖ και στό 'Υπουργεῖο πίνακες πού νά δείχνουνε τί μαθήματα διδαχτήκανε σέ ὅλες τίς τάξεις. 'Αλλιῶς ἡ εξέταση δέ μπορεῖ νά γίνει.

Μά ἡ σκλαβιά πάει πάρα πέρα ἀκόμα, γιά ὅλα τὰ ἰδιωτικά σχολεῖα. 'Ο νόμος ΒΤΓ' τοῦ 1895 ὀρίζει πῶς και στά σχολεῖα αὐτὰ πρέπει νά μπαίνουνε μόνο τὰ βιβλία πού «ἐγκρίνονται» ἀπό τό 'Υπουργεῖο. Τοῦ κάκου λοιπόν κάθε φροντίδα γιά τὰ παιδιὰ, ἀφοῦ ἡ 'Επιτροπή πού γίνεται ἀπ' τό 'Υπουργεῖο γιά τῆν ἐγκριση τῶ βιβλίωνε κατὰ τό Διάταγμα τῆς 10 τοῦ Οκτώβρη 1895 εἶναι ὅλη συστημένη ἀπό δασκάλους. Αὐτοί εἶναι εἰ μπόγηδες πού με τίς κοφτερές λεπίδες τῆς καθαρευουσας σφάζουνε τ' ἀνθισμένα νιάτα και σκορπάνε κατὰ διάβῳλο τό πολυτίμητο αἷμα τῆς Ρωμιουσῆς, ἔχοντας ἀπό πάνω τους τῆν εὐλογία τῆς πίσσημης Παιδείας.

Κατόπι ἀπ' τίς ἀλυσσίδες αὐτῆς τῶ νόμων ἀκολουθῶνε σέ διάφορους καιρούς πολλές «ἐγκύκλιες» διάτες τοῦ 'Υπουργεῖο γιά τὰ ἰδιωτικά σχολεῖα, σά νά φοβᾶται λίς πῶς κάποια ἀντίδραση μπορεῖ ν' ἀντιταχτεῖ ἀπό κεί πέρα στή σχολαστικότητα και στή σκλαβιά. Μιὰ ἀπ' αὐτῆς ἡ 13304 τοῦ 1884 ἀπερὶ ἐπιτηρήσεως τῶν ἰδιωτικῶν παιδευτηρίων διατάζει τοὺς ἀρμόδιους νά ἔχουνε ἀγρυπνο τό μάτι τους γιά νά βλέπουμε μήπως τυχόν ἡ ὀργάνωση τῶν τέτιω σχολειῶνε δέ μοιάζει με τῆν ὀργάνωση τῶ σχολειῶνε τοῦ Κράτους. Και συσταίνει σοβαρή ἐπιτήρηση σέ ὅλα, στά μαθήματα, στά βιβλία, στοὺς δασκάλους, στίς τάξεις.

'Ελθετε λοιπόν ὕστερα ἀπ' αὐτὰ νά μιλήστε γι' ἀληθινό ἔθνικό σχολεῖο, τέτιο πού ὄνειρευόμαστε οἱ δημοτικιστάδες. 'Ομως μπορεῖ νά πει ὁ κ. Ξενοπούλος πῶς δέ μίλησε αὐτός γιά σχολεῖο, μᾶ γιά